

Fredagen den 7 maj

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollen för den 28 april.

§ 2 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 115 i vad avsåg punkterna 1 och 6 till skatteutskottet samt i övrigt till finansutskottet.

§ 3 Föredrogs och hänvisades motionen nr 1470 till näringsutskottet.

§ 4 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen nr 117.

§ 5 Interpellation nr 118 ang. ökade möjligheter till bosättning på landsbygden

Ordet lämnades på begäran till
Herr HEDIN (m), som yttrade:

Herr talman! Tre fjärdedelar av Sveriges befolkning – över 6 miljoner människor – bor i större eller mindre tätorter. Fram till år 1980 räknar man med att de 24 största tätortsregionerna kommer att öka med 1,2 miljoner invånare och de tre ”storstadsregionerna” med 900 000 personer. Det senare innebär att om knappt tio år bor nära hälften av landets befolkning i dessa tre regioner. År 2000 kommer, enligt prognoserna, omkring 90 procent av landets befolkning att bo i tätorter. Förändringen från år 1850 – på endast 150 år – då 90 procent av människorna fanns på landsbygden blir således omvälvande.

I befolkningskoncentrationen till tätorterna finns de flesta av samhällsplaneringens centrala problem. Tätorterna upptar endast 0,8 procent av landets yta men rymmer nära 80 procent av alla människor. Inom tätortsområdena ryms också det mesta av administrativ och industriell aktivitet.

Många av dessa planeringsproblem, liksom de mänskliga problem som härrör från befolkningskoncentrationen skulle förminskas om största möjliga del av boendet kunde förläggas utanför tätorterna. De fördelar som det skulle innebära att i större utsträckning än vad som nu är fallet ha decentraliserade bostadsområden – framför allt av egnahems- och småhuskaraktär – ute på landsbygden, men ändå inom pendlingsavstånd från tätorten, skulle mer än väl uppväga de nackdelar som reseavståndet representerar. Framför allt skulle ”överhettningen” i centralorterna kunna minskas, med de positiva effekter som då skulle uppkomma.

Men också för landsbygden skulle ett decentraliserat boende innebära fördelar.

Den hastiga avfolkning som sker i glesbygden medverkar till att kommunal och övrig service för de kvarboende försämras och att t. ex.

skolskjutsar och hemvård blir allt dyrare. Ett förbättrat underlag genom utlokalisering av bebyggelsegrupper på lämpliga platser skulle medverka till ökad och förbilligad service. Landskapsvården skulle i många fall också gynnas av en sådan bebyggelse som bl. a. borde lokaliseras till områden som anses särskilt värdefulla för det rörliga friluftslivet. Den föreslagna gruppbebyggelsen skulle i hög grad medverka till att skapa en levande landsbygd till glädje för såväl landsbygds- som tätortsbefolkningen. En faktor som talar för ett mera decentraliserat boende är den ökade fritiden. Den kortare arbetstiden och arbetsveckan gör att människorna får större möjligheter att njuta av den goda miljö som erbjuds i vårt svenska landskap – det kanske vackraste i världen. Ökad standard torde också i framtiden i större utsträckning än nu komma att mätas med hänsyn till fritid, miljö etc.

I direktiven till bygglagutredningen framhåller departementschefen följande:

”Miljön har stor betydelse för den enskilda människan. Vi formar själva vår miljö, men formas också av den. Vid utformningen av miljön bör beaktas grundläggande sociala strävanden såsom kraven på jämlikhet, valfrihet och trygghet samt hygienisk och social välfärd. Det betyder att gemensamma och långsiktiga samhällsintressen väger tungt i förhållande till kortsiktiga och privata intressen. Den fysiska planeringen är ett av de viktigaste instrumenten när det gäller att forma den miljö, som människorna skall leva i. Planlagstiftningen skall i sin tur möjliggöra en planering som förverkligar de välfärdspolitiska mål vi har ställt upp för oss i vårt samhälle.

Det gäller att forma en god miljö både för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. I konsekvens härmed bör också bästa möjliga betingelser ges för förtroendemannainflytande och för en öppnare allmän debatt kring olika miljöförändringar.

De ändrade anspråk på marktillgång och miljöutformning som följer av ändringarna i levnadsvanor och bosättningsformer, bör särskilt uppmärksammas. Den växande tätortsbefolkningen har behov av landsbygden för att exploatera stränder och andra värdefulla områden för privat bebyggelse. I tätorterna behöver vi i ökad utsträckning gemensamhetsanläggningar och förbättrad service inte bara i centrumbildningar och områden med flerfamiljshus utan också i villa- och småhusområden. Planering av tätorter och landsbygd måste därför ske med beaktande av sådana samband. Utvecklingen för också med sig att stora tekniska anläggningar av skilda slag ingår i ökande omfattning i miljöer som tidigare nästan helt präglades av husbyggnader eller av natur- och odlingsselement. Detta understryker behovet av planläggning av den fysiska miljöförändringen i stort, inte bara av byggnadsverksamhet i inskränkt mening.”

Vad som i direktiven anförts om sambandet mellan landsbygd och tätort bör enligt min mening utsträckas till att gälla mer än tätorternas behov av landsbygden för rekreations- och fritidsbebyggelse. Lika viktigt, om inte viktigare, är att landsbygdens många fördelar i större utsträckning än nu utnyttjas för tätortsmänniskornas året-runt-boende. För att åstadkomma en ökad decentralisering av bebyggelsen måste de olika

planmyndigheterna i sitt arbete bevaka att en sådan utveckling befrämjas. I första hand kan de kommunala myndigheterna medverka till att mindre bebyggelsegrupper på landsbygden kommer till stånd vid sidan av den planmässiga utbyggnaden av centralorter och övriga tätorter och som alternativ till en alltför hastig expansion av dessa.

De här avsedda bebyggelsegrupperna bör vara av relativt liten storlek och avsedda att ge ett alternativ till alla dem som föredrar landsbygdens miljömässiga fördelar före den större möjlighet till närliggande service som tätorten erbjuder.

För de kommunala myndigheternas planerande skulle det vara till stor fördel om de hade tillgång till modellplaner som utvisade vilken storlek på bebyggelsen och vilka gemensamma anläggningar för service och fritidsverksamhet m. m. som med hänsyn till kommunens intressen kan anses vara lämpligt. Det skulle alltså enligt min mening vara värdefullt att man genom initiativ från regeringen lät någon myndighet eller utredning – t. ex. bygglagutredningen – studera den berörda frågan och utarbeta modellplaner för bebyggelsegrupper på landsbygden belägna inom lämpligt pendlingsavstånd från tätorter och arbetsplats.

Det finns redan nu åtskilliga bebyggelsegrupper på landsbygden – utan karaktär av tätort – med varierande antal bostäder och med olika anläggningar för service och gemensamma behov. Tillräckligt studiematerial torde alltså finnas för att genom intervjuer med de boende och berörda kommunala förtroendemän och tjänstemän samt ekonomiska analyser m. m. komma fram till bedömningar av lämplig utformning och optimal omfattning av berörda bebyggelsegrupper.

Med stöd av vad jag här anfört hemställes om kammarens tillstånd att till herr civilministern få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till att bl. a. genom utarbetande av modellplaner för gruppbebyggelser ökade möjligheter skapas för ett mera decentraliserat boende så att landsbygdens uppenbara fördelar som boendemiljö bättre kan utnyttjas?

Denna anhållan bordlades.

§ 6 Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 113 med förslag till lag om internationella rättsförhållanden rörande adoption, m. m.

§ 7 Anmälades och bordlades den svenska parlamentariska delegationens hos Europarådets rådgivande församling redogörelse för församlings-sessionerna under år 1970.

§ 8 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande:

Nr 33 i anledning av proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1909:38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Skatteutskottets betänkande:

Nr 31 i anledning av motion angående avskrivningsreglerna för rörelse- och hyresfastigheter vid inkomstbeskattningen.

Lagutskottets betänkande:

Nr 12 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till växtförädlarrättslag m. m.

Utrikesutskottets betänkanden:

Nr 8 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av den europeiska bosättningskonventionen jämte motion.

Nr 9 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige m. m.

Försvarsutskottets betänkanden:

Nr 9 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa organisations- och anslagsfrågor m. m. rörande försvaret jämte motioner.

Nr 10 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av viss staten tillhörig fast egendom m. m.

Nr 11 i anledning av motion om fria resor för värnpliktiga.

Nr 12 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1970/71 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Nr 13 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1970/71 inom handelsdepartementets verksamhetsområde såvitt gäller ekonomiskt försvar.

Nr 14 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående specialtjänstuttagna värnpliktigas utbildning m. m. jämte motioner.

Socialförsäkringsutskottets betänkanden:

Nr 25 i anledning av motioner angående inkomstprövningen av änkepension inom folkpensioneringen.

Nr 26 i anledning av motioner om förbättrad social trygghet för frånskild make.

Nr 27 i anledning av motion om studiemedel till studerande vid enskilda konstskolor.

Trafikutskottets betänkanden:

Nr 5 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nedskrivning av statens järnvägars statskapital, m. m.

Nr 6 i anledning av motioner rörande den statliga trafikpolitiken m. m.

Jordbruksutskottets betänkanden:

Nr 31 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stödåtgärder på fiskets område, m. m.

Nr 32 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtsortnämnd m. m. jämte motion.

Civilutskottets betänkanden:

Nr 16 i anledning av motion angående olägenheterna med byggnadsförbud av mer än fem års varaktighet.

Nr 17 i anledning av motion angående riksdagsbehandlingen av fråga angående den fysiska riksplaneringen.

Nr 80

Fredagen den
7 maj 1971

---

§ 9 Anmälades och bordlades motionen nr 1471 av herr *Dockered m. fl.* i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 109 med förslag till lag om ändring i vapenförordningen (1949:340), m. m.

§ 10 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor denna dag framstälts, nämligen av

Nr 230 Fru *Anér* (fp) till herr justitieministern angående skyldigheten att lämna uppgift till folk- och bostadsräkningen:

Anser statsrådet att man gentemot dem som ännu inte trots påstötningar lämnat svar till folk- och bostadsräkningen bör gå fram med hot om rättslig påföljd i den utsträckning som sker i dag?

Nr 231 Fröken *Bergström* (fp) till herr socialministern om åtgärder mot narkotikainförsel m. m. i södra Sverige:

Har statsrådet uppmärksammat de risker för ökning av narkotika-problemen i södra Sverige – framför allt i sydvästra Skånes hamnstäder – som kan förutses i samband med väntad tillströmning av ungdomar från hela världen till Köpenhamn i sommar och har med anledning därav åtgärder planerats för att försvåra införsel av narkotika till Sverige och för att förstärka den sociala beredskapen?

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 15.03

In fidem

LARS MÜNTZING

/Solveig Gemert